

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo l gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino sprejema J. Krajec v Novem Mestu, dopise pa uredništvo.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Prihodnji dolenjski konjski trg.

Dolenjska konjereja ni brez pomena, ona je marveč jako pomenljiva. Na Dolenjskem prireja se prilično dosti in dobrih lepih konj. Vendar ko bi sodili samo po vsakoletnem nakupovanju konj za vojaško rabo, bi ne bila ta trditev istinita. Pa kedo nam zagotovi, da se istinito prav postopa pri nakupovanju konj? Kedo zamore reči, da se pri nakupovanju, na ponudbo stoječe blago prav presoja in ne znabiti preveč zametuje, ali kar popolnoma zavrže. Na ta vprašanja odgovori naj si vsak interesiran čitatelj „Dol. Novic“ sam. Mi ostanemo pri trditvi: na Dolenjskem prireja se prilično dosti, in dobrih lepih konj. Drugo vprašanje je, kako se pa dolenjski konji v denar pripravijo, kako se prodajajo? Slabo, to je najkrajši in naj bolj pravi odgovor. Kakor vsi dolenjski kmetiški pridelki, razum vina, izdelki in prirejki, prodajali so se tudi dolenjski konji do zdaj dosti preceno. Temu bilo je krivo neovirljivo v prvi

vrsti pomanjkanje železnice. Brez železnice ne gre blago v oddaljene kraje, brez nje pa tudi kupec iz oddaljenih krajev po blago ne pride, naj bode še tako dobro, še tako po ceni.

Železnico imamo. Zaradi železnice same se pa naša konjska dolenjska kupčija ne bode še povzdignila. Ona ne bode dosegla tistega gospodarskega pomena, tistega poviška, kateri je železi, in kateri jej pristaja. K železnici treba še ureditve dolenjskega konjskega trga. K ureditvi spada pa 1. primerno velika in prava reklama. 2. Pravo, namenu ustrezljivo sejmišče — pravi trg.

Kedo pa vé za dolenjske konje? Skorej Gorenjec in Notranjec ne! Na Hrovaško, Štajersko Ogrsko, da že clo na Primorsko hodijo konje kupovat, le — na Dolenjsko ne. Ali kedo posebno še ne vé za dolenjske konje? Italijan. Na stotine, da na tisoče ogerskih in hrovaških konj priženejo Italijani skozi našo deželo, skozi Dolenjsko, na naših konjskih sejmiščih pa Italijana ni videti. Italija je gledé konjereje prav na slabem. Niti armada, niti kmetovalec, niti konje le za kratkočasje imajoč bogatin ne najde v Italiji toliko in

PODLISTEK.

Moli in delaj!

(Dalje.)

Bilo je okoli božičnih praznikov. V zadnji sobi Tomaževi je gorela lojeva sveča pri postelji njegove bolne žene. Zraven postelje je tekla v eno mer zibka prvorojenčka. No! krepak dečko — ravno primeren bo za moje posestvo. Tomaž ga je bil silno vesel. Cele ure je presedel pri zibelki sladko spečega korenjaka in z očividnim veseljem je delal v svoji glavi načrte ter mislil: kaj neki bo iz tega dečka! Večkrat je z veseljem na glas zamomljal; „No zdaj vsaj vém, za koga trpim: kdo bo žel, kar jaz sejem!“

Tudi bolne žene ni pozabil Tomaž. Stregel ji je kakor zares pravi vsmiljen brat. Kar ga je pa skledo v njegovem srcu — oh, to je mu bilo vedno najhuje. „Obresti, obresti!“ Teh ni mogel zmagati pri vsem svojem prizadevanji, pri vsem

svojem, zares stanovitnem delu. Pismo za pismom je prihajalo v njegovo hišo — od kraja lepo vljudno opominjajoče. Ker pa ni mogel Tomaž tem vstreči, prišlo je tudi marsikatero drzno žugajoče — od njegovega „prijatelja“ — agenta bankinega.

Tomaž je mislil, premišljeval noč in dan, kje bi se dobilo za zdaj na posodo, da bi tem lačnim tičem kljun zamašil, toda vse njegovo poskušanje in mišljenje mu ni moglo pokazati prave poti!

Je sicer eden, ki bi rad pomagal, pa tudi ima — njegov župnik, toda njemu se noče vklanjati! Rajši . . .

Njegova bolna žena je pač zapazila kaj moža trpinči, toda razodel ji ni nikoli popolnoma svojih skrbi —!

Blagi mož g. župnik je vsak dan zahajal v hišo ter pridno obiskaval bolnico. Opazil je na Tomaževem obrazu, zlasti zadnje dni grozne spremembe, da videl je v dušo njegovo, kaj je

takih konj, kakoršne potrebuje. Zakaj bi se torej Italjanom ne reklo: he, vi sosedje naši, pri nas na Dolenjskem imamo tudi konje za prodaj in lepše še kakor marsikje na Ogerskem ali Hrovaškem, kamor po nje zahajate. Zakaj bi se za razglasitev dolenjskih konjskih sejmov, trgov, po italijanskih časnikih, po plakatih par stotakov ne žrtovalo? — Za to potrošeni denar obrestoval bi se gotovo kaj dobro, izborno, kajti kdo sili v daljavo, ako najde iskano veliko bližje.

Sè samo reklamo pa tudi še ne bode ustrezno. Naša konjska kupčija se ne bode do zaželenega vrhunca pospela. Italijan bode vsled reklame, vsled vabila edenkrat prišel, ali zaradi nedostatnosti naših zdajšnjih konjskih sejmišč, naših zdajšnjih trgov ne več vdruči. „Basta una volta e mai piu“ tako bode rekel. — Na kak strmi holmec, prav na tesno skupaj zgnani konji, katere ni kam privezati, katere ni kje skusiti, kako da tečejo, ker ni primerno ravne in dolge lepe ceste blizu, to so naši današnji dolenjski konjski trgi!

Današnja kranjska kupčija zahteva vse drugače uredjen konjski trg; zahteva moderen trg, trg, kakoršnega ima na primer naša Gorica, italijanski Videm itd.

Pred vsem mora biti konjski trg popolnoma v ravnini, kajti strmi breg razodeva došlemu kupcu na prvi pogled nakano prodajalcev, na prodaj postavljeno žival večjo, daljšo kazati, kakor je v istini. In to ni praktično, to ni pošteno. Še manj praktično pa je, ako vrhu tega kupec konja, za katerega se meni, niti skusiti ne more, kako da se nosi, kako gre, ker ni blizu ravne, dovolj široke in dolge ceste. Razun tega da mora biti konjski trg ravan, biti mora pa tudi po potih, barjerah (rantah), in drevoredih v posamezne oddelke raz-

vzrok temu spremenjenju. Zlasti še zdaj, ko je bil Tomaž popolnoma pobit. Dobil je bil namreč nekega dne veliko pismo, katero ga je do cela pobilo. Bankir je začel tožbo proti Tomažu, češ, obresti vhaajajo, ako nočeš sam dati, boš moral dati.

G. župnika se je Tomaž navadno izogibal. In ravno danes se je zopet mislil izogniti, ko ga g. župnik povpraša kar iznenadno: „Tomaž, kaj ti je, da si tako prepaden; si li bolan?“

„Jaz, jaz nisem bolan“, in kri mu je šinila v glavo.

G. župnik ga gleda dolgo in resno in slednjič pristavi: „Tomaž, koliko hočeš denarja? Pri meni ga dobiš!“

„Hvala lepa“, odgovori zaničljivo, „jaz ne rabim denarja — —“.

„No — oprosti“ — pravi g. župnik — „sem se pa enkrat zmotil. Mislil sem, da si v denarnih zadregah. Če nisi, je pa še bolji“.

deljen. Tako razdeljeni trg pripomore, da se konje lahko prostorno razpostavijo, k rantam privežejo, in da so konji kakor tudi prodajalci in kupci v poletnem vročem času, ko muhe nagajajo itd. v senci. Pravi konjski trg zahteva tudi v bližini dobre gostilne, v katerih tudi lahko bogati ljudje prenočijo. Dokler ne bodo dolenjski konjski trgi tako urejeni, kakor smo tukaj navedli, ostali bodo glede koristi le malo ali nič drugačni memo današnjih, kar bi pa gotovo nikakor prav ne bilo. Kakor v vsem, tako treba tudi v tem napredka. Za to bilo bi kaj umestno, da bi se pričelo v Št. Jerneju ali pa v Novem mestu samem, na prireditvev modernega, po svetu razglašenega, osrednega dolenjskega konjskega trga misliti. Ustreženo bilo bi s tem jako konjerejcem cele Dolenjske, ustrezno pa tudi prebivalstvu kraja, kjer bi se konjski trg nahajal. Zatoraj zdramite se Dolenjci tudi v tej zadevi. Pokažite svetu, da vam je na tem ležeče, da železnico, težko pridobljeno železnico, bolj ko le mogoče izkoristite.

Napačno bi gotovo ne bilo, ako bi se dolenjske konjske dirke s konjskim trgom v pravo zvezo spravile. Pred vsem pa treba prvič, drugič in tretjič za dolenjski konjski trg: reklame.

Kako se ubranimo židov?

Nevarnost, ki preti od dne do dné bolj naši mili domovini, nevarnost namreč, da se zaredijo med nami židje, sili človeku v roke pero, da bi napisal resen opomin do svojih rojakov, naj se probude k zavesti, kaka nesreča se bliža nam vsem, ako pride žid v obilem številu v našo deželo, in da se naj oklenejo sredstva, kako zabraniti to nesrečo,

Obrne se ter hoče oditi!

V Tomaževi duši se je zdaj vzdignil boj mej njegovo ošabnostjo in silno potrebo. Urno hiti iz hiše za g. župnikom. Ves osramoten poprime za njegovo desnico ter milo poprosi!

„Gospod naj mi pomagajo!“

„Pridi zvečer k meni!“ odgovori g. župnik.

Tomaž je komaj čakal večera. Hudo mu je bilo, da se mora pred „farjem“ vklanяти, toda sila kola lomi!

Ko se je zmračilo, obleče se nekoliko čednejše ter gre proti farovžu. Zdelo se mu je to tako težko, tako poniževalno zanj, kakor Simonu ciren-skemu križ nositi. Plaho je gledal okoli sebe, če ga kdo vidi. Prišel je do župnikove sobe. Rahlo potrka. — Račun je bil kmalo končan. Tomaž je dobil denar. — Vpraša za obresti, mislil si je, zdaj bom spet zagazil. Koliko obresti gospod župnik? — Odgovor: „Nič“, ga popolnoma iznenadi. Pade pred gospodom, da bi se

ki je hujša nego toča in požar, dokler ne pride v tako silo, da se ji ne bo mogoče več ubraniti.

Kajti vže nam bije poslednja ura; sovražnik, ki nam uniči vse, kar nam je drago in ljubo, ki nam uniči imetje in dušni mir, je vže pred durmi, vže trka na vrata in, ako se mu ne odpro zadovoljno, pripravljen je sè silo ulomiti in poteptati potem vse, kar se mu je storilo v bran. Vže je postal žid pozoren na našo domovino, vže je spoznal, da je tukaj med nami še dovolj praznega polja za njegovo obdelovanje in, ker je po drugod vže skoro do zadnje bilke obglodal vse, da je tako, kakor bi bila razjedla trtna uš vinograde, obrnil je svoje roparsko oko na našo ubogo slovensko deželo!

Rojaki! verujte pisalcu teh vrst, da govori lastno prepričanje o nevarnosti židovstva, ko vam resno poklada na srce, ta blagohotni opomin.

Kaj pomeni za človeško družbo žid, in kako nastopa žid v pogubo družbe človeške, vedeti zamore le tisti, ki je več let bival mej židi in ki je imel priliko, prodreti v najtajniše naklepe njihove nasproti človeštvu — z eno besedo, kdor je imel priliko izpoznavati do cela narav židovskega zaroda.

Žid je v prvi vrsti po svoji naravi lažnik in prihuljenec, ki nikdar ne govori kar zares misli, marveč ima vedno pripravljeno laž, da bi pokril resnico, s katero hoče oškoditi svojega bližnjega. Zaradi te svoje naravi je ravno tolikanj škodljiv neizkušenim, poštenim ljudem, ki vedno le verujejo to, kar čujejo govoriti, kakor so to navajeni sami mej seboj. In tako ljudstvo smo hvala Bogu še po veliki večini mi Slo-

venci, čeravno utegne ta naša poštenost in neizkušenost o zlobah židovstva biti v našo pogubo, ako se dosti zgodaj ne zavemo. Tako se potem v enomer pripeti, da se židu posrečijo hudobne nakane in da zmagonosno prodira povsodi, kamor pride mej neizkušeno in nedolžno ljudstvo, ravno tako, kakor mesari volk, ko se zažene mej ubogo čedo, tako dolgo, dokler še ktera diha. Žalostne, srce pretresujoče izglede o tem nam daje tužna Galicija; a tudi uže sosedna Hrvatska propala je kot žrtev prodirajočemu židovstvu, in ako se poje „još Hrvatska ni propala“ — je to samo žalostna ironija, ki bije v obraz bratskemu narodu. In v poslednjem času naseljuje se židovstvo tudi že po Slovenskem. Ozrimo se samo na lepo našo gorenjsko stran in pogledjmo ondi počenjanje in namene prusožida barona Borna. Kakor žid povsodi, tako ravna tudi ta baron z našimi obžalovanja vrednimi Gorenjci; sè sladkimi besedami in z denarji premoti nezavedno ljudstvo, da mu kar trumoma prodaja svoja posestva za mali denar, a žid se smeje v pest neizkušenim ljudem, ki ne znajo ceniti vrednost dragega doma. On si je osvojil velik del Gorenjske, on, ali morda cela prusko-židovska družba, delujoča pod firmo „baron Born“? Kdo to natančno vé? a slutiti se marsikaj lahko! (Dalje sledi.)

Železnica

nam je prinesla že mnogo bolj živahno življenje, nego smo pričakovali.

Kako se je odprla 31. maja, o tem smo že poročali ob kratkem vže zadnjič. — Dosti smo imeli Novomeščani ta teden gledati, a tudi po gostilnah opraviti, kajti tujcev je

Mrzel veter se je igral z drobnim snegom, ko se je Tomaž vračal iz župnišča. Žejen je bil torej gre v krčmo.

„Ravno prav Tomaž, glej ravno je gospod v oni-le sobi, povpraševal po tebi.“ Tomažu se je temno delalo pred očmi. Vedel je, kdo da je ta gospod in zakaj povprašuje po njem! Ni čuda, da so se mu noge v kolenih šibile, ko je zares videl, da je njegov upnik tu.

S posiljenim smehom se mu približa ter se vsede k mizi agentu nasproti. „Ste gotovo po opravkih sem prišli“, nagovori Tomaž svojega znanca.

„Da po opravih — z vami, gospod Tomaž.“

„Oh, nemogoče mi je sedaj!“ — „Nemogoče gor, nemogoče dol, pri meni si na posodo vzeti! Jaz moram dobiti denar od tebe, naj bo kakor hoče. Jaz nisem svoj gospodar, tudi jaz moram živeti in moj posel je delati dobiček. — Če ne plačaš, bo šlo tvoje poslopje za polovično ceno v židovske roke.“

mu zahvalil. Toda ta mu ne pusti; vzdigne ga in mu dá par naukov rekoč: „Ljubi Tomaž, ti si enkrat rekel meni, da te naj grem tožit k sodnji, ker si nedeljski počitek oskrnjeval, jaz te nisem šel k sodnji tožit, nisem prosil Boga, češ, naj te kaznuje, prosil sem ga le, da bi se spreobrnil. Dragi moj, ti si pozabil moliti, ti meni, da boš lahko brez Boga živel, in torej si se začel cerkve ogibati; toda stari pregovor ti pové drugače: Moli in delaj, se glasi pravilo vernega kmeta. Prazno je delo brez žegna z nebes. Moli in delaj! Skušil boš, da pojde vse drugače.“ S tako prepričevalnimi besedami kazal mu je častljiv gospod, kje mora začeti, ako hoče dobro končati. Marsikdo bi hvaležno sprejel te dobre nauke. Toda Tomaž! — Oni dosedaj tihi Tomaž se vzdigne in ošabno reče: „Gospod, tu imate denar! Ne maram ne vašega denarja, ne vaših pridig. Bog plačaj za prijaznost!“ odmeva po prostorih župnikovih in Tomaž odide.

bilo jako veliko število v našem mestu. — Ali še bolj pa se je poživilo poznejše dneve. Vše v petek 1. junija je bil osebni promet na železnici nepričakovano velik; v saboto, zlasti večerni vlak pa je bil tako prenapolnjen, da je imel veliko zamudo. V nedeljo 3. t. m. pa je videlo Novo Mesto gostov, kolikor morda še nikdar poprej, od kar stoji na trdih skalah ob Krki.

Ta dan je posebni vlak pripeljal iz bele Ljubljane tri narodna društva; bila so „Ljubljanski Sokol“, pa pevski društvi „Slavec“ in „Ljubljana“. Ta vlak nam je prinesel nad 1000 gostov, a mnogi so prišli z drugim, nekateri celo vže s prvim in večernim vlakom. Število drugih, ki so prišli iz Črnomlja, Metlike, Kostanjevice, Mokronoga in drugih daljnih in bližnjih krajev pa je bilo toliko, da so tujei gotovo daleč presegali število vseh Novomeščanov in Kandijanov. Da se tako veliki množici ni moglo povsod tako postreči, kakor bi bilo želeti, je pač umevno samo ob sebi, ali vsaj potrudili so se naši, kolikor je možno v naših razmerah.

Brezdvomno pa so bila društva, ki so nas počastila s svojim posetom, zadovoljna s sprejemom, katerega so jim pripravili Novomeščani. Mesto je bilo v narodnih in cesarskih zastavah, okrasbe pripravljene za 31. maj, so se ohranile vse, da se počaste tuji gosti. Na kolodvor so šla naproti društva: mestna garda z godbo, požarna bramba, „Sokol“ in „Katoliška družba rokodeljskih pomočnikov“ z zastavama, izmed občinstva pa skoraj vsakdo, komur je bilo mogoče. Ob pol 11. uri so imeli došli gostje v frančiškanski cerkvi sveto mašo, pri kateri so nas ljubljanski pevci kar očarali s svojim prekrasnim petjem, kateremu smo se čudili tudi še pozneje v gostilnah in pri izletu v Ragov log.

„Strašno!“ zarjove Tomaž. „Take obresti in sedaj še kapital izplačati — nemogoče.“

„Sam si kriv“, odgovori agent. „Jaz sem ti dal pogodbo, pisano pred očmi, lahko bi jo prebral, če si bil prenemaren, zato ti skrbi!“ —

Smrtne težave so skoraj obdajale ubozega Tomaža. Zdaj so bile njegove misli na njegovem stanovanju, ki postane žrtva židovske goljufije, zdaj pri bolni ženi, zdaj mu je postala očitna njegova nespamet, da je popustil pri g. župniku ponujeni denar. Slednjič zaječi: „Jaz si ne morem pomagati!“

„O še! dragi, pa čemu so vam vaši gozdi; ali ne poznate sekire? Posekajte, prodajte, in stvar je pri kraju; denar je tu!“

„Kaj, moje gozde židom v roke?“ zavpije Tomaž! —

„Da — ali pa hišo na kant! Izvolite!“

(Dalje sledi.)

Ob štirih popoldne so se razvrstila društva ter skupaj odrinila spremljana od nebrojnega občinstva v bližnji Ragov log, kjer smo se istinito izborno zabavali. Godba novomeška je storila svojo dolžnost, petje drazih nam društev nam je bilo pretresalo srce, ljubljanski in novomeški „Sokol“ pa so nam kazali „čuda“ svoje moči in spretnosti, da je marsikdo dejal: „Ne verjel bi, ako bi sam ne videl“. Ene napaka pa je bila tu gotovo: — gostilničarji so tukaj premalo poskrbeli za postrežbo

Ob polnoči nam je posebni vlak zopet odpeljal mile goste.

Razun osebnega prometa se je pa poživil tudi tovorni promet. Kolodvor je poln blaga; ko se reč bolje uredi, bode gotovo še bolj živahen. Ali ene reči tu ne moremo zamolčati. Gospodje, ki so dobili vže blago po železnici, trdijo sploh, da so tarife veliko previsoke. Nekaj vzgledov se nam je navelo, ki očitno pričajo, da sta Korčin in Adamlje vozila ceneje. Gotovo je v interesu železnice same, da se reč prej ko prej premeni, ker bodo sicer naši ljudje gotovo zgubili zaupanje v železniški tovorni promet.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Lahi, ki stanujejo na južnem Tirolskem, tirjajo čedalje bolj, da se ločijo od Nemcev in dobe svojo upravo. Sedaj pišejo časniki, da se jim to res utegne posrečiti. Ko bi Slovenci kaj takega tirjali za-se, da bi jih ločili od Nemcev, gotovo bi tega nikoli ne dosegli.

Na Ogerskem je ministerstvo 1. junija odstopilo, ker se cesar ni hotel udati zahtevam, katere so stavili ministri. Naročeno je bilo potem hrvaškemu banu, naj on sestavi novo ministerstvo, kateremu bi bil sam predsednik. Poskušal je, a zastonj, ker ga je liberalna stranka, na katero se je zanašal, prevarila. Potem je dobil zopet Wekerle naročilo, naj sestavi novo ministerstvo. Dolgo se je vlekla vsa stvar; slednjič pa je vendar-le sestavil novo vlado. Le trije dosedanjih ministrov so izstopili, vsi drugi so ostali, kakor so bili doslej, med njimi tudi največji zagrizenec Szilagy. Od te vlade gotovo ne moremo nič dobrega pričakovati. Gotovo se začne v kratkem še hujši boj, kakor je bil doslej. — V Kološu so med drugimi rumunskimi zatoženci obsodili tudi več vseučilišnikov zaradi političnih izgrediv. Ko pa so nedavno mažarski dijaki v Pešti prouzročevali mnoge poulične surovosti, jih vlada ni kaznovala, temveč celo hujskala k temu. Kje je pravica? Ni čuda, da vsi narodi odločno grajajo in obsojajo krivično postopanje mažarskega sodišča.

Kaj je novega po širokem svetu?

V Bolgariji je odstopil Stambulov, ki ima veliko zaslug za to deželo. Vladal je precej trdo, zato mnogi niso bili ž njim zadovoljni. Bilo se je bati, da se začno resni prepiri v narodu, ker se novo ministerstvo ni kmalu sestavilo. Sedaj vodi vladu Stojilov. A najbrže bo prej ali slej moral Stambulov zopet vzeti v roko vladno krmilo.

V Italiji je nova ministerska kriza, ki dela Crispiju velike preglavice. A naj zvari ministerstvo, kakoršno hoče, narodu italijanskemu gotovo ne bo v korist.

Ruski car je bojda jako razsrjen, ker je iz nekega zasebnega papeževega pisma zvedel, kake krivice se gode ruskim katoličanom. Uradniki so mu vse to prikrivali in ga goljufali. Sedaj je sam vzel vso stvar v roke. Obnovil je že poslanstvo pri Vatikanu. Knezu Kantakuzenu je dal zaušnico, ker ga je slepil; zato pa se je isti knez usmrtil.

Piše se nam:

Iz Šent Jerneja. — V 11. številki „Dol. Novic“ t. l. se bere dopis, v katerem neki dopisovatelj s ponosnimi besedami opisuje napredek šent-jernejške občine. Govori tudi o ukazu višje gosposke, po katerem se ima v šent-jernejški fari sezidati 5 novih šolskih poslopij. V tem dopisu se zaletava v občinski zastop, kateri se je zoper ta ukaz pritožil do vis. c. kr. ministerstva za uk in bogočastje. Komur so znane razmere šent-jernejške fare, precej spozna, da ima ta dopis le namen begati ljudstvo ter smešiti občino pred svetom. — Da se resnica spozna — je treba slišati obe strani zvona. Res je, da je naša občina rekurs napravila zoper ukaz vis. c. kr. dež. šol. sveta in navedla napake, katere so se zgodile pri razdelitvi vasij, iz katerih bi otroci obiskovali nove šole. Obrnila se je tudi na Dunaj s prošnjo: „Vis. c. kr. ministerstvo naj dovoli v St. Jerneji sezidati zadostno šolsko poslopje za otroke iz vasij, katere spadajo pod Krško glavarstvo, in v Orehovici, drugo za otroke naše fare, ki spadajo pod glavarstvo novomesko. V šent-jernejškem šolskem poslopju naj bi se napravili prostori sobi, ena za dečke, druga za deklice iz oddaljenih vasij. Ti otroci bi obiskovali šolo le dvakrat v tednu; bližnji otroci pa bi hodili v šolo, se vè da, z poludnevним podukom, pravilno vsaki dan. S tem bi dobili veliko polajšavo otroci in tudi starši, ki otroke doma potrebujejo. Breme, katero bi prevzeli občini šent-jernejška in brusniška, bi bilo manjše. Zakaj ložje je sezidati in vzdrževati dve šolski poslopji, kakor pet. To pamet pove. Na papirju se lahko zidajo šole; to nič ne stane. Ko bi hotela občina zaukazane šole sezidati, potrebovala bi veliko denarja. In kje vzeti v sedajšnjih slabih časih 70.000 gld. in morebiti še več? Pridni dolenski kmetovalec pridela komaj toliko, da davke plačuje, da svoji družini preskrbi najpotrebnejše reči. Zdaj pa še sezidaj pet šolskih palač v daljavi 1½ ure. Pametna in opravičena je toraj pritožba in prošnja naše občine. Smešno je, da je v Vrhpolje všolana vas Javorovica, iz katere v imenovano vas še

nobenega pota ni. Ako bomo uslišani, bo zopet mir v naši fari, in zadovoljnost se bo vrnila med ljudstvo. Gospod dopisatelj mora biti pravičen, pove naj vselej vse — ne pa posamezne besede in ostre opazke. xy.

Iz Šent Jerneja. V zadnjih Dol. Novicah smo čitali veselo vest, da „Imamo jo, dolensko železnico!“. Res, prav veselo je bilo videti, kako je v prvič pripihal hlapec, in tudi bilo je zelo veselo v drugič, ko so prišli iz Ljubljane „Sokolci“ in drugi. Sedaj se bo svet bolj približal jeden k drugim. Tudi za poljedelca se bo bolj skrbelo, ker bode lažje spečal trud svojih rok.

Mi imamo tudi kmetijsko podružnico, ki skrbi, da se kmetijstvo povzdiguje. Posebno se marljivo sade ameriške trte. Tudi se z galico škropi, kjer je še kaj zdravih poprejšnjih trt. Dobili smo uže tri škropilnice. Določeno je bilo, da bo jeden ali dva izurjena delavca s temi mašinami (škropilnicami) hodila škropiti k tistemu, kateri se bo oglasil, in za to bo plačal od ure po toliko in toliko krajcarjev. Če se prav spominjam, je bilo določenih po 6 kr. od ure. To bi bilo že še za prenašati. Pa temu ni tako. Pisalcu teh vrstic je tudi ta delavec škropil njegov vinograd od 4 ure zjutraj do 1½ ure predpoldnem (če je res tako) dne 8. junija t. l. in je za to računal 1 gld. 50 kr. Ni li to pretirano? Če se računa galica okoli 1 gld., apno nekaj krajcarjev, potem pa delo, stane ves ta „špas“ blizo do 3 gld.; potem drugo in morda še tretje škropljenje bo precej drago za kmeta. Na ta način se ne bo kmetu pomagalo; ako si bo delavec smel po volji sam računati. — Tako je pri nas, kjer se vedno toži, da je revščina. Ako delavec, za te uboge urce zasluži 1 gld. 50 kr., ni veliko slabše plačen, kakor v blaženi Ameriki!

Napisal sem te vrstice radi tega, da gosp. predsednik kmetijske podružnice Št. Jernejke zve, kako veliko računa delavec, če gre škropiti v vinograd uda kmet. podružnice.

To se mora predrugačiti!

Uredništvo. Gotovo to ni pravo, vendar pa mislimo, da bi bilo najbolje, ako gospodu načelniku kar sami naznanite, kako ravnaajo njegovi delavci.

Iz Čateža pri Trebnjem. — Ker imajo „Dolenske Novice“ precej naročnikov iz naše fare, zato bi se pač spodobilo, da se vsaj nekolikokrat v letu oglasimo in skazemo, da ne spimo.

Dragi bralci „Dol. Novic“ sedaj imate svojo ljubljeno božjo pot „Zaplaz“, po domače rečeno pred nosom. Gotovo se bode ta božja pot po otvoritvi železnice precej povzdignila. Prvo imenitno osebo, ki nas je nepričakovano počastila, zabeležiti imamo, kar si štejemo v posebno čast, gospo baroninjo Hein, veleblagorodnega gospoda c. kr. deželnega predsednika soprogo. Prosimo, udeležujte se obilno te romarske cerkve Matere Božje. Naznanjamo tudi, da bode cerkev prihodnje leto prenovljena in obokana, zato pa milodarne roke prosimo dobrovoljnih doneskov. — Saj bode pa potem cerkev tudi kinč Dolenske. Vredna bode imena in popisa pesmi P. Hicigar-jevih.

„Z združenimi močmi“ je geslo našega presvitlega cesarja, tega gesla drži se tudi naša fara. Velečastiti gospod župnik je neumorno deloval, da bode moč pričetni prepotrebno prenovljenje te preljubljene božjepotne cerkve.

A tudi tega ne smem zamolčati da bode tudi farna cerkev sv. Mihaela v kratkem vsa prenovljena. Sv. križev pot izdeluje gospod Anton Kušlan iz Novega Mesta. Stal bode okoli osemsto goldinarjev. V to svrhu nabiral se je denar vže nekaj let; letos pa

sta v sporazumljeni z gospodom župnikom cerkvena ključarja nabrala po hišah še čez 300 gld. Posebno sta se radodarna skazala gospod Peter Pogačnik, učitelj v Čatežu, ki je daroval 25 gld. in Viktorija Zagorjan, ki je naklonila, dasi stanuje na Štajerskem 10 gld. Lepa hvala vsem darovalcem. Gotovo ni to zavrženo, kar je bilo darovano v čast božjo. Usmiljeni Jezus naj bode vsmiljen sodnik na dan sodbe, to bode gotovo najlepše plačilo za požrtovalnost faranov. Isto tako bosta skoro čisto na novo prenovljena dva stranska oltarja in v kratkem, ako Bog kake nesreče ne pošlje, še veliki oltar. Tudi zunanje lice božje hiše se bode prenovilo tako, da bode potem farna cerkev kinč in ponos cele fare. Boga vsegamogočnega pa prosimo: „Obvaruj nas hude ure, bolezni in drugih nadlog, Ti pa nebeška Kraljica sprosi nam to milost pri svojem sinu, vsaj še ni bilo slišati, da bi kdo ne bil vlišan, kateri se je do Tebe obrnil.“

Trebnje — Danes 13. junija je bil prvi somenj, odkar je dolenjska železnica stekla po naši dolini. Živine in kupcev je bilo na tem semnji toliko, da še nikdar poprej v takem številu; zaradi tega je bila pa kupčija tako živahna, da se je vse razprodalo, karkoli je bilo le količkaj rejene živine. Žal, da nekateri posestniki, ki imajo pitano živino niso zaupali temu semnji in niso prignali svoje lepo rejene živine, vse bi bili razprodali. Gotovo bode prihodnji somenj tukaj še boljši, pa tudi na somenj v Veliki Loki se utegne izredno veliko pitanih in plemenitih volov prignati. Za trgovce iz Ljubljane in drugod pa je vožnja na tej progi posebno ugodna, zato se nadjamo, da bodo somnji ob tej železnici vedno živahnejši. Samo po sebi se umeje, da je bila kupčija pri drugih trgovcih z raznim blagom tudi boljša nego druga leta. Eden glas se je širil: Glejte, kaj zamore železnica!

Domače vesti.

(Preč. g. dekan A. Aleš) v Semiču je 13. t. m. v krogu mnogoštevilnih svojih duhovnih sobratov obhajal svoj god in 25letnico, odkar deluje tukaj. Velezaslužnemu, blagemu gospodu kličemo tudi mi: „Na mnoga leta!“

(Zrelostno preskušnjo) dela ta teden pismeno 18 osmošolcev.

(Občni zbor kmetijske podružnice) bil je mnogoštevilno obiskan. Okolo 40 družabnikov se je zbralo v mestni dvorani. Po končanem poročilu stavil je podružnični zbor 12 predlogov za občni zbor v Ljubljani. V posamezni odbor bil je enoglasno izvoljen gosp. Otmar Skale.

(Koncert dolenjskega pevskega društva) se sodelovanjem novomeške godbe, bode v nedeljo dne 17. t. m. na Brunnerjevem vrtu. Začetek ob 8. zvečer. — Vstopnina za osebo 20 kr., za družino 30 kr.

(Toča) je pobila 16. maja v šentrupeški občini po vaseh: Hrastovca, Moste, Pijavce, Spodnji Mladotič in Vrba. Škode je do 11.000 gld.

(V Šmihelu) pri Novem Mestu se vrši od 15.—24. junija sv. misijon.

(Umrli) je v Ljubljani 7. t. m. preč. g. Anton Missia, vpok. župnik in duhovni svetnik iz sekovske škofije v 77. letu svoje dobe. Pokojni je bil brat našega škofa, za katerega je v mladosti njegovi po očetovsko skrbel, ker sta očeta zgodaj zgubila.

(Iz Amerike) sta došla te dni v domovino na Dolenjsko preč. gg. misijonarja Janez Stariha in Anton Ogulin.

(Gostilničarji ob Dolenjski železnici bodite previdni.) Brez vsega najmanjšega lastnega zakrivljenja obče spoštovanega gostilničarja v Novem Mestu, zgodilo se je, da so bili njegovi gosti dne sokolskega prihoda v Novo Mesto, po najetih ptujih natakarijih grdo ožeti. Mož poštenjak, kateri o vsem tem niti nič vedel ni, vidi se primoranega, star dobri glas svoje gostilne po časnikihi braniti. Ta slučaj vreden je sočutnega pomilovanja, in dal Bog da se gospodu vrne, kar mu je bilo nevedé, na grd način odvzeto. — Obžalovanja vreden je pa nastopni slučaj. Prošlo nedeljo popeljalo se je več Novomeščanov po železnici na malo južno v V. L. No jeden med temi, kateri je celo svojo obitelj seboj vzel, plačati je moral 2 gld. 28 kr. za sledeče: 2 pečena picka z dvema porcijama solate, 5 kruhov, $\frac{1}{4}$ litra piva in $\frac{1}{2}$ litra vina po 40 kr. — Gostilničarji ob dolenjski železnici, ako mislite, da si bodele s takim in enakim ožemanjem po železnici došlih gostov njih zadovoljnost in pogosti obisk pridobili, se pač jako varate. Pošten dobiček privošiti Vam mora pač vsakdo, ožemanja, stiskanja došlih gostov odobriti Vam pa ne more nobeden. In zato priporočamo Vam previdnost, skrajno previdnost, kajti ne le lastnemu dobremu glasu in žepu škodujete s pretiranimi računi, ampak tudi dobremu glasu cele Dolenjske.

(C. kr. kmetijska družba za Kranjsko) je imela 14. junija t. l. v Ljubljani v dvorani mestne hiše svoj občni zbor. Iz upravniskega poročila te družbe povzamemo, da je imela v preteklem letu 63 podružnic z 2786 udi.

(Za radovljiško okrajno glavarstvo) se je 11. junija osnovalo katoliško slovensko društvo. Shod se je vršil v novo sezidani romarski cerkvi na Brezjah. Udeležilo se ga je mnogo občinstva z vseh strani. V odbor je voljenih 7 značajnih posestnikov, ki so večinoma župani in 3 duhovniki. Dolenjci, učite se od Gorenjcev, kako je treba udeleževati se političnih shodov in se družiti v društva. Pristopajte k sličnemu katol. polit. društvu v Novem Mestu!

(Bolnišnica usmiljenih bratov v Gradcu) je izdala letos v drugič slovensko poročilo o svojem poslovanju. Iz njega povzamemo, da je bilo v bolnišnici l. 1893 2295 bolnikov vsakovrstnih stanov. Izmed teh je bilo ozdravljenih 1585, vzboljšanih 374, neozdravljenih 52, umrlih 149, koncem leta jih je ostalo še 134. Izvršilo se je 809 operacij, po njih jih je 765 ozdravelo, 26tim se je bolezen polajšala, 3 so umrli, 15 pa jih je ostalo še v oskrbovanju. Po veri je bilo 2260 katoličanov, 2 pravoslavna, 32 luteranov in 1 žid. Med bolniki je bilo tudi 72 Kranjcev. Operacij zobov je bilo 11500; za zdravniški svet se je oglasilo 10.000 oseb. — Te številke nam glasno pričajo, kaj dela krščanska ljubezen do bližnjega po usmiljenih bratih. Iz tega pa tudi lahko povzamemo, kaka sreča in dobrota je doletela našo deželo, ko je ta red ustanovil bolnišnico v Kandiji pri Novem Mestu. Koliko zapuščenih revežev najde tukaj pomoči, koliko bridkih solz se osuši, koliko bolnikov se reši gotove smrti, ker tu se zdravijo mnoge bolezni, katere bi se na domu nikoli ne mogle zboljšati. Zato kar najgorkerje pri tej priložnosti zopet priporočamo red usmiljenih bratov, da ga Kranjci podpirajte z radodarnimi rokami. Čim bolj jih bomo podpirali, tem več dobrot bodo mogli nakloniti naši deželi!

(Popravek.) V zadnjem listu smo v članku: Imamo jo! Dolenjsko železnico, v naglici prezrli nekatere vis. goste navesti; mej požarnimi brambami smo tudi imenovali Črnomelj, ktera pa ni bila prišla; naj čast. čitatelji blagovole te pomote oprostiti.

V Novo Mesto vračujoča se pisma:

Maj. Johann Sterniša, Calumet — Mica Hren, Cleveland — Matevž Luschar, Pittsburg — Karl Majtinger, Wien — Martin Gajd, Ljubljana — Ignac Hiteic, Vrbovsko — Margareta Simonič, Pueblo — Ivan Hudorovič, Črnomelj — Agnes Schmuck, Broklin — Franc Majetič, Fiume — Franc Gazboda, Lubreck — Franc Derganc, Calumet — Ludwig Parkelj, New York — Andrej Krejs, Cilij — Johann Flack, St. Francisko — Franc Petan, Vinona — Franc Golob, Fiume — Johann Sajovic, Minesota — Anton Masnik, Dauppiv — Johann Kriessalig, Novič — Maria Uhan, Dobrova — Josef Maver, Roks-Springs (recomd.) — Anton Shali, Biwabik (recomd.) — Maria Mesojedec, Vije Sitor (recomd.).

Junij. Trefenik, Graz — Cimmermančič, Villo Gne — Stravs, Stelton — Krese, Kolinsiti — Žagar, Gottschee — Zupančič, Wasington — Widic, Graz — Bruder, Bremberg — Kobe, New York.

Darovi za napravo dijaške kuhinje v Novem Mestu:

Zavodnik 6 gld. 71 kr., Fr. Jarc, župnik 5 gld., g. župnik A. Fetich-Frankheim 5 gld., g. Vaclav Vondrašek 2 gld., g. ž. J. Porenta 5 gld., g. Fr. Dimnik 5 gld., g. dr. Fr. Detela 5 gld., Iv. Globelnik 3 gld., g. ž. Fr. Pleško 5 gld., g. ž. Jak. Doleneč 3 gld., g. Fr. Boncelj 2 gld., Mat. Jeriha 5 gld., Andr. Češenj 2 gld., Martin Poljak 2 gld., M. Balič 5 gld., g. Franc Kastelic jun. 16 gld., g. J. Pavlin 5 gld., Anton Jarc 5 gld., Primož Peterlin 45 gld., Ivan Tomažič 5 gld., g. K. Lapajne 1 gld., g. Perko Fr. 5 gld., g. predsednik Fr. Grdešič 10 gld., g. svetnik Golia 5 gld., g. adj. Frankovič 3 gld., adj. Rizzoli 2 gld., g. A. Kastelic 1 gld., dr. Alb. Poznik 5 gld., dr. J. Schegula 10 gld., Pajnič 1 gld., M. Mohar 5 gld., Maria Rozina-Skaberne 3 gld., Adolf Pauser 5 gld., g. okr. glavar Vesteneck 5 gld., Tandler Fr. 5 gld., nadsvetnik Loger 5 gld., J. Krajec 5 gld., adj. Rohrman 1 gld., g. učitelj Lapajne 1 gld., S. pl. Sladovič 5 gld., Vidic 1 gld., dr. A. Vojska 2 gld., g. adj. Dolinšek 1 gld., Einspieler 1 gld., Doležalek 1 gld., Jarc A. 5 gld., g. Iv. Dolinar, župnik 4 gld.

Loterijske številke.

Gradec 2. junija	19	77	3	81	34
Trst 9. „	68	40	64	73	69

O svoji preselitvi v Ljubljansko hišalnico kličem vsem znancem:

„Ostanite zdravi! Z Bogom!“

Ljubljana 1. junija 1894.

Jak. Gruden,

(121)

umir. župnik.

Zahvala.

Podpisani odbor telovadnega društva „Dolenjski sokol“ zahvaljuje s tem vse Novomeščane, ki so pripomogli v to, da se je vršil dne 3. junija t. l. vzprejem ljubljanskih izletnikov tako povoljno.

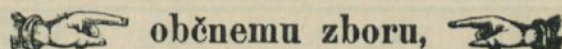
Osobito zahvaljuje podpisani odbor velečastite oo. frančiškane na darovanju sv. maše za izletnike, potem ljubezniva novomeška dekleta, v prvi vrsti

gospodično Hermino Seidl-ovo, slavno dolenjsko pevsko društvo, slavno gasilno društvo in njega načelnika, gospoda A. Gustina, sl. kat. društvo rokodelskih pomočnikov na njih sodelovanju pri vzprejemu ljubljanskih društev, slavno narodno čitalnico novomeško na prepuščenju društvenih prostorov za večerno zabavo in sploh vse narodno meščanstvo, ki je v to svrhu na kakošen si bodi način pripomoglo.

Odbor „Dolenjskega sokola“.

Vabilo.

P. t. udje dijaškega podpornega društva se uljudno vabijo k

občnemu zboru,

ki se bode vršil 20. t. m. ob 5. uri popoldne v konferenčni sobi c. kr. gimnazije.

DNEVNI RED:

1. Poročilo ob odborovem delovanju šolskega leta 1893/4.
2. Poročilo ob ustanovitvi dijaške kuhinje.
3. Volitev dveh računskih preglednikov.
4. Volitev novega odbora.

V Novem mestu, 12. junija 1894.

Dr. Fr. Detela,
načelnik.

Mlin s 4 tečaji, stopami in žago

se dá v Št. Rupertu na Dolenjskem na 3 leta v najem. Najemniki naj se oglasijo do 1. avgusta pri gospej Sofiji Skedl, odvetnikovej vdovi v Novem mestu.

(119—1)

Mizarskega pomočnika,

ne prestarega, poštenega vedenja sprejemem takoj v mojo obert po ugodni plači.

Alojzij Kobe,
mizarski mojster.

F. P. Vidic & Comp.

v Ljubljani, Slonove ulice,

priporočajo po najnižji ceni

Zarezane strešnike (Falzziegel),
pripoznano najboljšo kakovosti.

Lončene peči v vseh barvah in oblikah,	Chamottne in portland-cementne plošče za tlak,
Cevi iz kamenine za vodovode in stranišča,	Asfaltni in terrazzo-tlak,
Nasadi za dimnike iz kamenine,	Carbolineum,
Cevi odvodnice (drainage),	Strešni lepilni papir,
Romanski in portlandski cement,	Neizgorljive opeke, ploče in moka,
isto tako vsi v stavbinsko stroko spadajoči predmeti.	Stavbinski okraski,

(123—1)

Javna zahvala.

Že tri in pol leta je, kar sem popolnoma na oba očesa oslepel (Star) torej nisem prav nič videl, podal sem se v bolnišnico usmiljenih bratov v Kandijo na veliko mojo srečo, kjer mi je gosp. Dr. P. Defranceschi operiral oči in danes spet hvala Bogu in njegovej učenosti prav dobro vidim.

Ker mu truda ne morem platiti, torej mu izrekam presrčno zahvalo za povrnitev vida. Bog naj mu trud stokrat plati.

(115)

Jure Hrvat,

Suhor št. 1

Opanke

Opanke

po

najnižji ceni in velikej zalogi

ima

Tone Virant,

v Novem mestu.

(113-1)

Opanke

Zemljišče na prodaj

v Razdrtem, Št. Jernejske fare, obstoječe iz hiše in gospodarskih poslopij v dobrem stanu, dalje nad

20 oralov njiv, travnikov in hoste.

Več pove lastnik

(118-1)

Matija Rajer,

Razdrto, pošta Št. Jernej.

Franja Ropas

naznanja s tem, da je otvorila v Kutnarjevi hiši št. 78, svojo

prodajalnico z moko in prekajenino

ter se priporoča slavnemu občinstvu s pristavkom, da bode vedno najboljše blago po nizki ceni na razpolaganje.

(120-1)

Naznanilo.

Jednonadstropna hiša s prodajalnico z mešanim blagom vred, s tremi sobami, z vrtom, ži vinskimi in prešičjim hlevom, poleg glayne ceste, jedno uro od trebanjske železniške postaje, se dá s 1. septembrom v najem.

(117-1)

Natančneje pove
upravnitšvo „Dol. Novic“.

V žrebetišče v Št. Jerneju

se bodo sprejemala

žrebeta

od 10. junija dalje. Posestniki žrebet, ki je želé dati v žrebetišče, naj prej ko prej v reči poprašajo c. kr. kmetijsko podružnico v Šent-Jerneju.

Šent Jernej, 30. maja 1894.

Aleks. Wutscher.

Prodajalka

za prodajalnico z mešanim blagom, išče službo na deželi. Taista je iz dobre, spoštovane družine in vseh domačih del vajena.

Ponudbe blagovolijo naj se poslati uredništvu tega lista pod št. 24. **A. S.** (107-2)

Proda

se prostovoljno hiša v Novem mestu (Kandija) št. 42. V njej je 7 sob, 2 kleti in delavnica, okoli nje pa blizo 700 m vrta.

Hiša je prav pripravna za kakega obrtnika, zlasti za usnjarijo, katera obrt se je v njej več let izvrševala. Natančni pogoji se izvedo v hiši samej. (114-1)

Posestvo na prodaj!

Posestvo, sodnijsko cenjeno na 29.800 gld., katero ima hišo poleg cerkve, pripravno za prodajalnico, in vsako trgovino, katera že več let obstoji. Hiša je tudi posebej na prodaj. Več se izve pri g. I. Fačini-ju, posestniku v Št. Vidu, pošta Št. Rok, Dolenjsko.

Na prodaj.

V grajščini Srebrnče „Na marofu“ je na prodaj dobra lanska mrva, star voz (kolesel) in konjska oprava.

Hiša na prodaj.

V Podhosti št. 12 pri Toplicah je na prodaj hiša, ki obsega dve veliki sobi, kuhinjo in vežo obokano, 2 kleti, 1 klet in hlev za par živine, tudi obokan. V gornjem nadstropju 1 sobica. Pri hiši je 1 oral vrta s sadnjim drevjem in kegljiščem.

Ludovik Smole,

(79-4)

trgovce v Sevnici,

prodaja

Živic-ove škropilnice proti peronospori po fabriški ceni in pravo modro galico, tudi nože, klešče ter gumi za cepljenje ameriških trt.

Ravno tam se tudi dobi vsakovrstno kmetiško in rokodelsko orodje, kakor tudi vsakovrstna železnina po nizki ceni in lepi nagrobni križi, na katere se tudi napisi preskrbe.